Tallers d'Història curs 2026-2027:

"Sant Feliu de Guíxols. Època moderna: s. XVI a XVIII"

El curs 2026-2027 seguim amb el cicle Tallers d'Història (13 cursos: de P3 EI a 4t ESO). Arxiu amb la col·laboració del Museu.

L'etapa que es tractarà el curs que ve és l'època moderna, adaptada als diferents nivells (Segon i CM de Primària; CS de Primària i 1r cicle ESO; 2n cicle ESO i Batxillerat).
En general, a Catalunya, aquesta època va ser molt difícil, ja que hi va haver guerres, fam i malalties, com la pesta. Però Sant Feliu es va anar recuperant a poc a poc, la vila començà a créixer extramurs. Gràcies a port, el comerç marítim esdevé la principal font de riquesa. Era una activitat perillosa, exposada a inclemències del temps i als atacs de pirates i corsaris.
El sistema feudal encara es manté, però les monarquies van concentrant el poder i se'l disputen entre elles. En aquest context, van seguir els conflictes entre la vila i el monestir, que es van concretar en episodis com l'establiment de frares agustins per fer una parròquia pròpia de la vila (1594- 1603) o el plet que van mantenir durant tot el s. XVII per decidir si l'abat era o no senyor feudal de la vila.
Va ser una etapa marcada per conflictes a nivell europeu com la Guerra dels Trenta Anys (1618-1648), amb rerefons religiós, i la Guerra de Successió (1701 -1715), a causa la disputa entre els Habsburg i els Borbó per la corona espanyola, després de la mort sense descendència de Carles II. En tots dos casos, Catalunya en patí les conseqüències: la pròrroga de la Guerra dels Trenta Anys, acabà provocant la revolta dels Segadors (1640-1659) i la proclamació de la primera república catalana. La Guerra de Successió implicà l'abolició de totes les institucions de govern catalanes.
Després s'inicià un període d'estabilitat i Sant Feliu va esdevenir la vila més important del litoral gironí, encara que també hi va haver guerres, calamitats i plets entre el municipi i el monestir.
En general, Catalunya es preparava per a la transformació cap a una societat industrial. A Sant Feliu de Guíxols, les indústries relacionades amb el mar van conviure amb una efímera indústria tèxtil i en una puixant indústria surera, que acabarà sent predominant a la població i a la comarca del Baix Empordà.

VALORS – CONNECTORS EMOCIONALS

- Resiliència dels guixolencs davant les adversitats.
- Empoderament de la vila davant del seu feudal (l'abat).

- Transformació de la Vila a tots nivells preludi de la transformació en societat industrial.

Activitats que s'ofereixen cada curs escolar:

- ✓ Activitats ofertes per l'Arxiu:
  - ✓ Xerrades a tots els grups classe que ho sol·licitin (Arxiu).
  - ✓ Treballs de plàstica a tots els grups classe que sol·licitin (Arxiu).
- ✓ Activitats ofertes pel Museu (visites a exposició permanent, activitats Museu i Escola, recursos interactius, visites virtuals, etc. relacionades amb el tema tractat). En funció de la temàtica i de forma acordada amb els centres es podran prioritzar uns nivells educatius en la realització d'activitats.
- ✓ Programa Cantaescola. Arxiu i Escola de Música.

L'eix del cicle és la idea del canvi constant que, a tots nivells, ha experimentat la ciutat al llarg de la seva història.

L'Arxiu oferirà les següents activitats:

A.1- Xerrades/Powerpoints

Sant Feliu de Guíxols. Època moderna: s. XVI a XVIII
Proposta elaborada per Sheila Berrocal, Helena Ferrer i M. Àngels Suquet
A partir de 2n curs (CM) de Primària
Durada: 1h aproximadament

A.2- Conte per a Educació Infantil i Cicle Inicial de Primària

Entre la sal i la pòlvora
Elaborat per Gisela Ruz i M. Àngels Suquet, amb il·lustracions de Leticia Ruz.
Durada: 30 min aproximadament
Conte dedicat al corsari guixolenc Jeroni Basart, àlies "el Rufo".
Un corsari era un vaixell o una persona que navegava pel mar i atacava vaixells enemics o vaixells de pirates amb permís del rei o del seu govern. Havien de dur el vaixell capturat a les autoritats i els donaven una recompensa.

Els corsaris van esdevenir importants després que el 1453, els turcs van conquerir Constantinoble i es van apoderar de l'Imperi Bizantí, fet que va interrompre les rutes comercials existents. Així els diferents regnes de l'actual Europa van tenir la necessitat de controlar de les rutes comercials marítimes. Al no disposar de naus

suficients per protegir llur comerç i atacar al rival es contractaren naus civils per efectuar accions "de cors". El moment de màxim auge dels corsaris a Espanya va ser als segles XVII i XVIII, i va durar fins al segle XIX.

El capità corsari Jeroni Basart i Morató (Sant Feliu de Guíxols 1742-1811) era fill de Josep Basart i Ametller, pescador de la vila, i de Margarida Morató, de Santa Cristina d'Aro. Va participar com a corsari en tres conflictes:

1 Guerra entre Espanya i Anglaterra (1779-1783)
2 Guerra de la Convenció o dels Pirineus o del Rosselló (1793-1795)
3 Guerra del Francès (1808-1811)

A la Guerra del Francès, l'Ajuntament va organitzar una esquadra de cinc vaixells i el va nomenar cap d'esquadra. Tenia seixanta-sis anys i el rei li havia donat una medalla d'or pels seus mèrits com a corsari. Jeroni Basart va morir de malaltia 1811, a l'edat de 70 anys.

B.1-Taller de plàstica *L'art i la vida en els segles XVI, XVII i XVIII*

Proposta de Rosa Maria Bordas

En un context de guerres llargues i continuades a Europa. Trobem molt pocs artistes a Catalunya: Jacint Rigau (Hyacinthe Rigaud, en francès) va ser l'artista català de més renom. Va néixer a Perpinyà el 1659, quan encara formava part de Catalunya. Va ser el pintor del rei francès Lluís XIV. Després de Rigau, Antoni Viladomat (1687-1755) va ser el pintor català de més renom. Tots dos artistes van pintar al servei de les classes més poderoses i benestants. Així destaquen els retrats que van fer de personatges aristòcrates i reials, en el cas de Rigau, o de temes religiosos, en el cas de Viladomat.

Però els interessos dels pintors van anar més enllà de les escenes èpiques de batalles o de temes mitològics i religiosos. Es van acostar a temes més quotidians, sense idealitzar. Pieter Brueghel el Vell o Bruegel (c. 1525-1569), va ser un dels primers en pintar la vida dels camperols. Michelangelo Merisi da Caravaggio (1571-1610), per exemple, va pintar natures mortes i va desenvolupar l'estil clarobscur, accentuant el contrast entre llum i ombra.

Altres pintors hispans representatius d'aquest nou enfocament van ser Diego Velázquez (Diego Rodríguez de Silva y Velázquez; Sevilla, 1599 - Madrid, 1660); Josep de Ribera (1591-1652), pintor i gravador valencià; i el pintor sevillà Bartolomé Esteban Murillo (1618-1682).

Molts pintors feien gravats de les seves pintures per poder fer reproduccions i vendre-les a preus assequibles. Alguns artistes només feien dibuixos i gravats, com Jacques Callot (1592-1635).
Amb el gravat, els autors, encara trenquen més amb els temes i les estètiques convencionals. El mateix Callot va fer una sèrie de gravats anomenats *Les misèries i les desgràcies de la guerra* i va establir les convencions que influirien en altres mestres del gravat, com Goya, o posteriorment, en la fotografia de guerra.

A partir d'aquest marc, es convida a escollir entre diferents propostes:

- ✓ El meu autoretrat com a...
- ✓ Jocs de nens
- ✓ Escenes de vida quotidiana al Sant Feliu de l'època moderna
- ✓ Natura morta
- ✓ El triomf de la vida
- ✓ Els horrors de la guerra a Sant Feliu.

La realització del taller requereix la visualització prèvia del *powerpoint* introductori específic del taller.
Els professors que considerin oportú fer el taller, poden escollir una o més de les opcions. Cada opció és un projecte a treballar en diferents sessions. Caldrà concretar quin és el suport que es requereix a l'aula: es pot demanar el suport per iniciar l'activitat, o bé es pot començar a preparar el tema a l'aula i demanar el suport per supervisar el treball en curs. O bé es pot realitzar sense cap tipus de suport.

L'Arxiu no proporciona el material per el Taller de Plàstica, exceptuant els tallers conduïts per Cocuarts, de cara a l'exposició de final de curs.

B.2-Propostes didàctiques per a tots els nivells: *SANT FELIU A L'ÈPOCA MODERNA. DE L'ORGANITZACIÓ MEDIEVAL A LA SOCIETAT INDUSTRIAL*

Aquesta proposta didàctica s'ha elaborat a partir d'uns quaranta documents, amb els quals es pot conèixer com era Sant Feliu de Guíxols i com vivien els guixolencs durant els segles XVI, XVII i XVIII. En cada document es pot trobar un retall d'història que es va descobrint amb la lectura i amb la interrogació, a mode de comentari de text.

El fil conductor s'estructura en set apartats, en les que es va mostrant el material per ordre cronològic, per poder fer aquest viatge en el temps, sempre concretat a la vila. És a dir, com la vila vivia o era afectada a cada moment d'aquesta història.

Quan s'inicia la descoberta d'un aspecte concret, hi ha un petit apartat introductori on s'exposa:

1. Prepara't per la lectura
   Es proposa quins conceptes cal revisar o recordar per tenir-los presents per iniciar la lectura dels documents.
2. Què podràs saber a partir d'aquest document?
   La interrogació dels documents és com un joc de pistes o recerca per arribar a la comprensió del seu contingut i context.
3. Activitats de síntesi
   3.1 Conclusió. Pregunta clau. A partir de la informació obtinguda amb la interrogació dels documents, l'alumnat pot extreure una conclusió.
   3.2 Comparativa amb l'actualitat Es planteja la possibilitat (opcional) de fer una comparativa de la informació històrica amb l'actualitat.

L'objectiu és que l'alumnat pugui conèixer la història des d'un punt de vista concret i pràctic, més enllà de conceptes generals. Que aprengui a enfrontar-se i a interrogar els documents, a relacionar dades i, finalment, extreure'n les seves pròpies conclusions.

Cada apartat i cada subapartat funcionen de manera independent, així es permet que els/les docents puguin escollir els que els semblin més escaients. Es publicarà també el solucionari.

Tallers d'Història
ArxiuMunicipalSantFeliudeGuíxols

SUMARI

APARTAT 1: EXISTIEN SENYORS FEUDALS A L'ÈPOCA MODERNA?

1.1 ELS REIS CADA COP SÓN MÉS PODEROSOS
1.2 EL MONESTIR ES MANTÉ COM A SENYOR FEUDAL
1.3 ELS CASAMENTS REIALS

APARTAT 2: COM S'ORGANITZA LA VILA?

2.1 LA UNIVERSITAT: JURATS, CONSELLERS I SÍNDIC
2.2 EL BATLLE, REPRESENTANT DEL REI
2.3 LA UNIVERSITAT VOL EVITAR LA FAM
2.4 LA VILA NECESSITA PROTEGIR-SE D'ATACS

APARTAT 3: LA VILA DURANT EL S. XVII. CONFLICTES AMB EL MONESTIR

3.1 COMENÇA EL CONFLICTE: LA VILA NO VOL LA PARRÒQUIA DEL MONESTIR
3.2 LA VILA DEMOSTRA QUE NECESSITA UNA PARRÒQUIA PRÒPIA
3.3 EL MONESTIR DEMOSTRA QUE ÉS UN CASTELL TERMENAT

APARTAT 4: LA REVOLTA DELS SEGADORS

4.1 UN INCIDENT QUE POT DUR MOLTS PROBLEMES
4.2 EL FINAL DE LA GUERRA
4.3 ELS CONFLICTES I LA POR NO S'ATUREN

APARTAT 5: LA GUERRA DE SUCCESSIÓ

5.1 SANT FELIU DONA SUPORT A L'ARXIDUC CARLES
5.2 TOTS ELS REIS RESULTEN CARS
5.3 LES CONSEQÜÈNCIES DE LA GUERRA

APARTAT 6: UNA ÈPOCA DE POR

6.1 SEQUERES I AIGUATS
6.2 EPIDÈMIES
6.3 GUERRES I CORSARIS

APARTAT 7: EL SURO, NEIX UNA INDÚSTRIA

7.1 A QUÈ ES DEDICAVEN ELS GUIXOLENCS AL S. XVIII?
7.2 EL SURO GUANYA LA PARTIDA
7.3 LA VILA CREIX

3 Exposició de treballs de plàstica (mesos de maig i juny)
Lloc: casa Blasco
Comissariada per Cocuarts. A partir de treballs col·lectius elaborats al llarg del curs.

Podeu contactar amb:

M. Àngels Suquet a l'Arxiu Municipal: Telf. 972 32 25 93
E-mail: angels.suquet@guixols.cat

Rosa Quiñones (Actiescola): Tel. 972 80 55 25/ Tel. 620 244 221
actiescola@actiescola.cat